
STUDIA IURIS

JOGTUDOMÁNYI TANULMÁNYOK / JOURNAL OF LEGAL STUDIES

2025. II. ÉVFOLYAM 4. SZÁM

Károli Gáspár Református Egyetem
Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

A folyóirat a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskolájának a közleménye. A szerkesztőség célja, hogy fiatal kutatók számára színvonalas tanulmányaik megjelentetése céljából méltó fórumot biztosítson.

A folyóirat közlésre befogad tanulmányokat hazai és külföldi szerzőktől – magyar, angol és német nyelven. A tudományos tanulmányok mellett kritikus, önálló véleményeket is tartalmazó könyvismertetések és beszámolók is helyet kapnak a lapban.

A beérkezett tanulmányokat két bíráló lektorálja szakmailag. Az idegen nyelvű tanulmányokat anyanyelvi lektor is javítja, nyelvtani és stilisztikai szempontból.

A folyóirat online verziója szabadon letölthető (open access).

ALAPÍTÓ TAGOK

BODZÁSI BALÁZS, JAKAB ÉVA, TÓTH J. ZOLTÁN, TRÓCSÁNYI LÁSZLÓ

FŐSZERKESZTŐ

JAKAB ÉVA ÉS BODZÁSI BALÁZS

OLVASÓSZERKESZTŐ

GIOVANNINI MÁTÉ

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG TAGJAI

BOÓC ÁDÁM (KRE), FINKENAUER, THOMAS (TÜBINGEN), GAGLIARDI, LORENZO (MILANO), JAKAB ANDRÁS DSC (SALZBURG), SZABÓ MARCEL (PPKE), MARTENS, SEBASTIAN (PASSAU), THÜR, GERHARD (AKADÉMIKUS, BÉCS), PAPP TEKLA (NKE), TÓTH J. ZOLTÁN (KRE), VERESS EMŐD DSC (KOLOZSVÁR)

Kiadó: Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

Székhely: 1042 Budapest, Viola utca 2–4.

Felelős Kiadó: TÓTH J. ZOLTÁN

A tipográfia és a nyomdai előkészítés: CSERNÁK KRISZTINA (L'Harmattan) munkája.

Nyomdai kivitelezés: Prime Rate Zrt., felelős vezető: TOMCSÁNYI PÉTER

Honlap: <https://ajk.kre.hu/index.php/jdi-kezdolap.html>

E-mail: doktori.ajk@kre.hu

ISSN 3057-9058 (Print)

ISSN 3057-9392 (Online)

URL: KRE ÁJK - Studia Iuris

<https://ajk.kre.hu/index.php/kiadvanyok/studia-iuris.html>

MAGZATOK ÉS BÜNTETŐJOG

FETUSES AND CRIMINAL LAW

DOBRÓCZI ZSOLT¹

ABSTRACT ■ My research interests are in the field of abortion and miscarriage. In this publication, I will describe the relevant provisions of the Constitution, the Fetal Life Protection Act and the Penal Code. I present the exceptional cases of abortion.

KEYWORDS: abortion, criminal law, fetuses

ABSZTRAKT ■ Kutatási területem témája a magzatelhajtás és abortusz kérdésköre. A publikációban az Alaptörvény, a magzati élet védelméről szóló törvény és a Büntető törvénykönyv idevonatkozó szabályait ismertetem. Bemutatom az abortusz kivételes eseteit.

KULCSSZAVAK: abortusz, büntetőjog, magzat

1. PROLÓGUS

Az emberi élet mirákuluma a legkülönlegesebb jelenség ezen a földön. Mindenki kicsit eltér a többiektől. Egyvalami viszont mindannyiunkban közös, méltósággal bírunk. Nemre, korra, rasszra, szexualitásra, vallási és politikai irányultságra tekintet nélkül. A védelem még halálunk után is megillet minket. Arról viszont nincs jogilag egységes álláspont, hogy mi a kezdete. Ez azért problémás, mert egyetlen jog és kötelezettség sem tarthat örökké. Van eleje, fenntartottsága, vége. A kezdés hiánya sok problémát magával vonhat. A tárgyalt kérdésre eddig kettő viszonylag nagy, egymással szembe helyezkedő választ adtak. Sokan azt mondják, az élet a születéssel veszi kezdetét, mások a fogantatást tekintik annak. Utóbbi azért kézenfekvőbb, mert az orvostudomány bebizonyította, hogy az emberi génállomány bármely fejlődési szakaszban is van azonos mindenkinél. Amennyiben az alanyi körben nincs különbség, úgy a kvalitatív és kvantitatív jellemzőkben sem lehet.

¹ A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karának, Büntetőjogi Tanszékének demonstrátora/doktorandusz hallgatója.

Ez a publikáció egy kis részét képezi disszertációmnak, ami az abortusz-magzatelhajtás kérdéskörével foglalkozik, előbbi fő fókuszaként a dominó effektust jelölném meg. Véleményem szerint, ha az Alaptörvényt megváltoztatnák abba az irányba, amit az Alkotmánybíróság Első Abortuszhatározatban LÁBADY TAMÁS képviselt, akkor egy emberközpontúbb jogalkotás irányába mennénk el. Óhatatlanul változtatni kéne több jogszabályon ennek a régi-új szemléletmódnak a bevezetésével. A magzati élet védelméről szóló törvényben csökkenteni kellene az indikációs okok számát.² A Btk.-ban is változtatásokra lenne szükség, hisz előbbi norma hátréjogszabálya utóbbinak. Az Alaptörvény a magzatot említi meg, mint a fogantatástól védendő alanyt, épp ezért helytelennek tartom, hogy az Egészségügyről szóló törvényben elválasztják egymástól a magzat és embrió fogalmát.³ Utóbbi kevesebb jogi védelemmel rendelkezik.

Álláspontom szerint, bár az abortusz nem elfogadható megoldás, de bizonyos esetekben beszélni kell alkalmazhatóságáról. Ugyanakkor a közbeszédben és a jogi disputákban ritkán esik szó a vélemények ilyen területen való ütköztetéséről. A teljes tilalom vagy a minden indok elfogadásának elérésére kívánnak törekedni. Előbbire jó példa Málta, utóbbira pedig Franciaország, hisz alkotmányban került kimondásra az abortuszhoz való jog. Szeretném ismertetni a kérdésben az általam jónak látott és mások által is alátámasztott nézőpontot, mellyel *de lege feranda* javaslatot fogalmaznék meg zárásként. Hisz mindenkinek jár az esély legalább a kezdethez, ezt pedig ember nem tagadhatja meg pusztán bemondásra.

2. ALAPTÖRVÉNY

Mind az első,⁴ mind pedig a második abortuszhatározat⁵ abból indult ki, hogy az ember jogi státusát három tényező határozza meg: az élethez való jog, az emberi méltóság és a jogalanyiség. A magzat vonatkozásában a legutolsót tekintik kétségesnek. Amennyiben a törvényhozás nem dönt, akkor a magzatot nem objektív jogon illeti meg a védelem, hanem az állam életvédelmi kötelezettsége körébe tartozik. Jól látható ez az abortuszhatározatoknál megfogalmazott külön véleményekben is. Ez a fajta védelem azonban lehet hasonló ahhoz, mintha a magzatot objektív jogon illetné meg. Alapvető különbség viszont, hogy míg az élethez való alanyi jog, addig a kötelezettséggel szemben más jogok is mérlegelhetők.

² A magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény 6. §; 7. § (1) bekezdés, <https://tinyurl.com/cx5h8sps>.

³ Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 165. § a) és b) pont.

⁴ A 64/1991. (XII. 17.) AB határozat (első abortuszhatározat).

⁵ A 48/1998. (XI. 23.) AB határozat (második abortuszhatározat).

Lényegében ezt az alkotmánybíróági gyakorlatot „kottázta le” az Alaptörvény azon szövegezéssel, hogy: „*a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg*”. Tehát a jogalanyiséga nincs rögzítve. SZÁJER JÓZSEF gondolatait idézve: „*Mindekinnek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, ez egy korlátozhatatlan, sérthetetlen jogosítvány. Vagyis az államnak minden módon garantálnia kell, hogy az emberi méltóságba és az emberi életbe nem avatkozik bele. Ezután a mondat második része szól arról, hogy a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg. Ez pedig egy államcél, amelynek a keretében az államnak igenis kötelessége a magzati élet védelme. De épp az államcéljelleg miatt a mondat nem jelenthet abortusztilalmat.*”⁶ Ezért nincs változás a kérdés tekintetében a korábban kidolgozott dogmatikán és gyakorlaton (ebbe befér, hogy a törvényhozás a védelme érdekében szigorúbb szabályokat is hozhat mindaddig, amíg a másik oldalon alkotmányellenes jogkorlátozást nem okoz).⁷ Nem tudok egyetérteni Szájer József gondolataival, hiszen amennyiben államcélról beszélünk, úgy bármikor lehetőség van a beavatkozás elvégzésére pusztán az állapotos nő kérelme alapján. Így viszont hogy védi meg az állam azt, aminek elpusztítására, meghatározott időkereten belül pusztán kérésre bármikor lehetőség van?

Érdekes, hogy mi mindent elárul, hogy egy nyelv, egy civilizáció, milyen kifejezést használ arra a nőre, aki gyermeket hordoz a szíve alatt. Sokak fülében már-már archaikusnak csengő, régies kifejezés „az áldott állapotban”, szentírási jelleggel bír, mégis máshol alig ismert. Ez módosult a későbbiekben „várandóssá-viselőssé”, majd korunkban a leggyakoribb kifejezés a „terhes”. Mindez etimológiailag is illusztrálja a társadalmi szemléletváltást, vagyis azt, hogyan vált a magzat áldásból teherré korunk embere számára.⁸

Az etikailag érzékeny kérdésekben nem állítható, hogy az Alaptörvény a keresztény megközelítéshez érdemben közelített volna a korábbi alkotmány-szöveghez képest. Inkább arról van szó, hogy az Alaptörvény rögzít néhány olyan, alapvető tételt, melyeket az Alkotmánybíróság még az 1990-es években kimondott. Ahogy ilyen kérdés az, hogy az állam köteles az élet védelmére, úgy az is e kérdések közé tartozik, hogy a házasság csak férfi és nő között jöhet létre.⁹ E kérdésekben nincs változás a korábbi alkotmányjogi helyzethez képest,

⁶ ABLONCZY BÁLINT: *Az alkotmány nyomában. Beszélgetések Szájer Józseffel és Gulyás Gergellyel.* Kerepes, Elektromédia Kft., 2011, 91.

⁷ BALOGH ZSOLT – HAJAS BARNABÁS – SCHANDA BALÁZS: *Alapjogok és alapvető kötelezettségek fogalma, értelmezése.* Budapest, Nemzeti Közsolgálati Egyetem Vezető- és Továbbképzési Intézet, 2014, 9.

⁸ NÉMETH GÁBOR: *Bioetikai vázlatok. Bioetika és más életerkölcsei kérdések.* Budapest, Szent István Társulat, 2018, 283.

⁹ A házasságról szóló AB határozat. Később a 65/2007. (X. 18.) AB hat. is megerősítette.

az újdonság az, hogy immár maga az Alaptörvény, kifejezett módon említést tesz róluk.¹⁰

Minden szempontból alapvető jelentőségű kérdés az abortusz. Éppen itt nincs érdemi változás a korábbi alapjogi helyzethez képest: az Alkotmánybíróság húsz évvel ezelőtt megfogalmazott első határozata által megnyitott úton, a lényegét tekintve máig változatlan törvény¹¹ nyomain jár az alkotmányozó, amikor különbséget tesz ember és magzat között.

A 2010. decemberi alkotmánykoncepcióhoz képest („*Alapvető emberi jogként minden ember életét, fogantatásától kezdve védelem illeti meg. Az emberi élet és méltóság sérthetetlen.*”) visszalépés történt, hiszen az eseti bizottság által kidolgozott koncepció egyértelművé tette, hogy a fogantatással az emberi élet kezdődik. A végleges szöveg úgy hoz formai újdonságot, hogy a tartalmi helyzet alapjogi szempontból ne változzon: említi védelmet, de az ember-magzat szóhasználat kettőssége éppen azt fejezi ki, hogy a védeni rendeltet nem tekinti embernek, jogok alanyának.¹² A fogalom megjelenése gyengíti a következetesen egységes emberfogalmat, amelyért az Alkotmány alapján többek között LÁBADY TAMÁS emelt szót. „*Meggyőződésem szerint a magzati életnek az emberi élettől eltérő jogi minősítésére a törvényhozónak nincs alkotmányos lehetősége, mert a magzatot – akár az anyatestben van, akár azon kívül, mesterséges körülmények között – fogantatásának pillanatától kezdve embernek, vagyis jogalanynak, jogképes személynek kell tekinteni, amiből következik, hogy a méhmagzatot az élethez való jog anyjával szemben is megilleti.*”¹³ Azzal, hogy az Alaptörvény ezt a megfogalmazást használja álláspontom szerint a jogalkotó lehetőséget teremtett arra, hogy akár indokolás nélkül pusztán kérelemre is lehetőség legyen az orvosok által csupán „kis műtétnek” nevezett beavatkozás elvégzésére. Ezt pedig a vonatkozó törvény sem akadályozza. Eltérő álláspontot képvisel HÁMORI ANTAL, aki szerint a magzati élet védelme erősödött az Alaptörvénnyel.¹⁴ Az Alkotmánybíróság első abortuszhatározata alapján, ha a törvényhozó nem ismeri el emberi személynek, egyensúlyi helyzetet kell létrehozni a nő önrendelkezési joga és a kötelezettség között. A második abortuszhatározat¹⁵ lényegében azt állapította

¹⁰ JAKAB ANDRÁS: *Az új Alaptörvény keletkezése és gyakorlati következményei*. Budapest, HVG-ORAC, 2011, 194; 204.

¹¹ A magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: Métv.).

¹² ZSOLT BALOGH – BARNABÁS HAJAS: Rights and Freedoms. In: LÓRÁNT CSINK – BALÁZS SCHANDA – ANDRÁS VARGA Zs. (szerk.): *The basic law of Hungary: A First Commentary*. Dublin, Clarus Press, 2012, 65, 72; <http://tinyurl.com/ddu8y355>.

¹³ Lábady Tamás alkotmánybírónak a 48/1998. (XI. 23.) AB határozathoz fűzött különvéleménye. 1. pont, (2) bekezdés.

¹⁴ HÁMORI ANTAL: A születés előtti emberi élet alkotmányos védelme (alkotmányozás, alkotmánybíráskodás). *Magyar Jog*, 2012 (1), 17.

¹⁵ Az abortuszról szóló 48/1998. (XI. 23.) AB határozat.

meg, hogy a kérdéses törvény egyoldalúan előbbi helyezte előtérbe. Az ezt követő törvényt módosítás csekély mértékben erősítette az életvédelem oldalát, azonban semmiképpen nem beszélhetünk hatékonyságról, az ellensúly maradt formális. Azaz a jelenlegi gyakorlat a korábbi alkotmányos rendelkezések alapján sem volt védhető, azonban önmagából az Alaptörvényből nem következik szükségszerűen az abortusz szabályozásának szigorítása. Ettől eltérő kérdés, hogy adott társadalmi közfelfogás mellett indokolt-e a magzatelhajtás szélesebb körben történő büntetése, a közjót szolgálná-e a büntetés, vagy a büntetéssel való fenyegetés. Elvi szempontból mindenképpen világosabb helyzetet jelent a németországi szabályozás, ahol a terhességmegszakítás főszabályként jogellenes, azonban a törvényben meghatározott esetekben és eljárás nyomán nem büntethető.¹⁶

PÓCZA KÁLMÁN értelmezése szerint az Alaptörvény éppen kompromisszumos szöveg a nemzeti-konzervatív-közösségi és az egyetemes-liberális-individuális értékek között, a jelen hazai viszonyok azonban ezt ellehetetlenítik.¹⁷ A méltóság sérthetetlenségének deklarálását konszenzus övezheti, ugyanakkor az alkotmányozó már nem élt azzal, hogy a fogalom körüli bizonytalanságot áthidalva, az ennek tiszteletben tartásához való jogra cserélje az ehhez való jogot. E-tekintetben úgy követi a korábbi alkotmányos szöveg vitatható megfogalmazását, hogy az alapvető jogok immanens, „veleszületett” volta is eltűnik a szövegből. E változásokat, illetve hiányát nehéz lenne valamilyen vallási szempont érvényesüléseként látni. Megállapítható, hogy a szubsidiaritás megvalósítása irányába sem tett lépést az alkotmányozó. Ez nem jelenti azt, hogy keresztény értékek ne képviseltetnék magukat a normaszövegben, de tartalmilag nincsenek prezentálva erőteljesebben, mint a korábbi Alkotmányban.¹⁸ Ez problematikus, mivel a legnagyobb vallás-tagadás a szocializmus térnyerését, csak egy a vallási tanításoknak kiemelkedő szerepet adó alkotmánnyal lehet féken tartani. Bizonyítja ezt a vita fennállása még napjainkban is arról, hogy jogalany-e a magzat vagy sem. A választ tudjuk, de kimondani nem akarjuk.

Az Alkotmány-előkészítő eseti bizottság Alkotmányos alapértékek munkacsoportja 2010. október 20-i részkonceptiójának megfogalmazása szerint: „Különösen fontos, alapvető kérdésnek tartjuk az emberi élet legteljesebb terjedelmű védelmét.

¹⁶ SCHANDA BALÁZS: Keresztény vagy semleges? Az Alaptörvény identitásának kérdése. *Magyar Jog*, 2015 (1), 133–134.

¹⁷ KÁLMÁN PÓCZA: Kontroverse Verfassunggebung mit Kompromisslösung? Text und Kontext des ungarischen Grundgesetzes. In: ELLEN BOS – KÁLMÁN PÓCZA (szerk.): *Verfassunggebung in konsolidierten Demokratien. Neubeginn oder Verfall eines politischen Systems?* Baden-Baden, Nomos Verlagsgesellschaft, 2014, 211–231, 211–230.

¹⁸ SCHANDA 2015, 135.

Az ember fogalma »fogantatásától haláláig« meghatározással veendő fel (alapjogok elvonhatatlansága)».¹⁹

Az államnak nincs joga „pallost lengetni”. Nemcsak az „erkölcsi szörnyeteg bűnöző” életét nem szabad megsértenie a halálbüntetéssel, hanem a legártatlanabb, a még meg nem született emberi lényét sem. Sérthetetlen és elidegeníthetetlen jogról beszélünk, az emberi méltóság ezt követeli meg! Mindebből következik, hogy a „magzat” megölése eleve önkényes:²⁰ alkotmányellenes kellene, hogy legyen, de nem az, a törvényhozás ismert szabályait megfelelően végig járták. Ugyanakkor Gustave Radbruch óta tudva levő, hogy attól még, mert valami az adott államban érvényes és hatályos szabályok szerint megalkottak, tehát a jogbiztonság kritériumának megfelel, nem biztos, hogy jó. Fontos megfelelni sokszor erkölcsi kritériumoknak. Amennyiben választanunk kell a jogbiztonság és az igazságosság között utóbbi mellett kell döntenünk. Szívünkbe írt igazság, hogy egy ember élete nem vehető el.

3. A MAGZATI ÉLET VÉDELMÉRŐL SZÓLÓ TÖRVÉNY

Az Alkotmánybírósághoz több beadvány érkezett az 1990-es években a terhességmegszakításról. Kimondták, hogy az idevonatkozó szabályok rendeletben való meghatározása alkotmányellenes.²¹ Az Alkotmánybíróság a magzat jogalanyiságát mindig úgy értelmezte, mint a magzat élethez és emberi méltósághoz való anyagi jogának feltételét.²² A döntést követően született meg a ma hatályos törvény, melynek értelmében életüket tisztelet és védelem illeti meg.²³ Továbbá rögzíti, hogy a terhességmegszakítás nem a családtervezés/születésszabályozás eszköze.²⁴

A Magyarországi Református Egyház 1991. február 21-én megnyitott zsinatán foglalt állást 10 pontban a magzati élet védelme mellett. A zsinaton meghatározásra került, hogy ennek kezdete a fogamzás, amelyet védelemben kell

¹⁹ HÁMORI 2012, 17.

²⁰ Ibid. 21.

²¹ Az abortuszról szóló 64/1991. (XII. 17.) AB határozat.

²² SZOMBATI IVETT: Bioetika az Alaptörvényben. In: KESERŰ BARNA ARNOLD (szerk.): *Doktori Műhelytanulmányok 2017*. Győr, Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, 2017, 337–348, 343.

²³ FILÓ ERIKA: Az abortuszról ismét. In: GÖRÖG MÁRTA – HEGEDŰS ANDREA (szerk.): *Lege Duce, comite familia. Ünnepi tanulmányok Tóthné Fábrián Eszter tiszteletére, jogász pályafutásának 60. évfordulójára*. Szeged, Iuris Peritus Kiadó, 2017, 121–126, 124.

²⁴ DOBAI SÁNDOR: Jog és erkölcs viszonya az abortusz tükrében. *JURA*, 2007 (1), 52.

részesíteni. Azonban nem vetették el a határeseteket. Idetartozik az anya súlyos egészségkárosodása.²⁵

A Magyar Katolikus Püspöki Kar 1992. szeptember 24-én kiadott nyilatkozatában elvetette és túlzottan megengedőnek minősítette a készülő törvénytervezetet. A vitatható pont egyértelműen az abortusz megengedhetőségére helyeződött, mely alapján a következő tételt fogalmazták meg:²⁶ „*az élethez való alapvető emberi jogok alapján alkosson olyan törvényt, amely korlátozás nélkül kiterjed a magzati élet teljes védelmére*”. Hiszen „*A mi életünk is Kedves Hívek a fogantatással kezdődött.*”²⁷

A szabályozás a figyelmeztető hangok ellenére nagyrészt változatlan maradt, jó példa erre a súlyos válsághelyzet meg nem határozása, amire csak a második abortuszhatározat után került sor. Megállapítandó, hogy a törvény nincs tisztában az alapvető kérdéssel, szebben fogalmazva nem kívánja megválaszolni azt: emberi életnek minősül a méhmagzat? Reprezentatív szerepet tölt be a jogszabály és a joggyakorlatra bízva ennek megoldását? A kérdést törvényhez kapcsolódó 32/1992. (XII. 23.) NM rendelet (a továbbiakban: végrehajtási rendelet) szabályozza?²⁸ Alapozható ezen állítás az alábbi rendelkezésre tekintettel: „*A bemutatott orvosi lelet rögzíti, hogy az állapotos nő számára az egészségügyi szolgáltató a magzati életfunkciók működésére utaló tényezőt egyértelműen azonosítható módon bemutatta.*”²⁹ Egy ilyen jellegű kérdéskörben csupán törvény rendelkezhet, ahogy azt a korábban már idézett abortuszhatározatok is meghatározták.

Kijelenthetjük, ami nem a törvény kereteinek megfelelő végrehajtott terhességmegszakítás, azt a Btk. büntetni rendeli. Mik tehát azon indikációs okok, amik miatt lehet kérni az abortuszt mint beavatkozást az orvostól?

3.1. Különbségtétel indokai

Az abortusz indikációi kifejezés alatt olyan indokok értendők, melyek alapján az adott ország törvényhozása engedélyezi a terhességmegszakítást, az adott indikáció még ha jogilag elfogadott is, erkölcsileg súlyos terhet hordoz.³⁰

²⁵ VÁRALLAI LUCA: Életvédelem, teremtésvédelem – a jog lehetőségei. Pro life – az élet mellett. In: BADACSONYI ZOLTÁN (szerk.): *Betű és Lélek II. Keresztényként és jogásként a jövőbe*. Budapest, Petrecz Sándor Alapítvány, 2022, 86–108, 98–99.

²⁶ Ibid. 98–99.

²⁷ Részlet a Magyar Püspöki Kar 1956. szeptember 12-én kelt körleveléből az abortusz ellen.

²⁸ VÁRALLAI 2022, 99.

²⁹ A magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény végrehajtásáról szóló 32/1992. NM rendelet 4. számú melléklet, <https://tinyurl.com/y376t9hv>.

³⁰ NÉMETH 2018, 347.

Az országokat aszerint, hogy milyen korlátozási rendszert követnek a terhességmegszakítás szabályozása körében indikációs és időbeli korlátozások rendszerét követő országokra oszthatjuk. Előbbi jelentése, hogy a terhesség megszakítására csak valamilyen jogszabályban meghatározó ok megléte esetén kerülhet sor, utóbbinál viszont egy meghatározott időpontig (általában a fogamzástól számított 10–12. hétig) az „anya” szabadon dönthet arról, hogy megtartja-e a magzatot vagy nem. Az indikációs korlátozások módszerét követő országok közé tartozik a teljesség igénye nélkül: Németország, Anglia, valamint Hazánk. Az időbeli korlátozások rendszerét követi: Ausztria, Hollandia, Franciaország. Az országokat aszerint is megszokás különböztetni, hogy „tiltó országok” (Írország, Spanyolország, Svájc) vagy „liberális országok” (USA, Franciaország, Németország).³¹

3.2. Orvosi okok

A magzati élet védelméről szóló törvény³² értelmében: *„A terhesség csak veszélyeztettség, illetőleg az állapotos nő súlyos válsághelyzete esetén, az e törvényben meghatározott feltételekkel szakítható meg.”*³³

*„Súlyos válsághelyzet az, amely testi vagy lelki megrendülést, illetve társadalmi el lehetetlenülést okoz.”*³⁴ A testi megrendülés ez esetben konkrétumokat is jelent: életveszély-közeli állapot, súlyos egészségkárosodás, esetlegesen bizonyos százalékot elérő fogyatékoságot. A lelki megrendülés kérdése mindig határozatlanabb választ ad, hiszen lehetséges, hogy csak bizonyos időtávlatból tudjuk megállapítani, hogy egy nem kívánt terhesség, milyen pszichológiai, lelki traumákkal járt volna az adott időpontban. Az abszolút határidő a 12. hét, melyen belül a terhesség megszakítható, ha az állapotos nő egészségét súlyosan veszélyezteti. Itt előtérbe kerül az anya életének védelme a magzattal szemben.

Itt egyértelműen csak ez az opció állhat fenn, mert tovább fejlődés esetén is veszély áll fenn. Előbbi elhal, mert nem mutat egyezőséget semmilyen életfeltétellel, a feltétlenül szükséges szervei hiányosak. A magzat orvosilag valószínűsíthetően súlyos fogyatékoságban vagy egészségromlásban szenved, a terhesség

³¹ HÁMORI ANTAL: *A magzat életjoga*. Budapest, Alfa Magzat-, Csecsemő-, Gyermek- és Család-védelmi Szövetség, 1997, 22.

³² Métv.

³³ Ibid. 5. § (1).

³⁴ Ibid. (2).

bűncselekmény következménye, valamint az állapotos nő súlyos válsághelyzete esetén.³⁵ Utóbbira sokkal többször hivatkoznak, mint erkölcsileg lehetséges lenne.³⁶

Miért nem érvényesül a magzat életének Alaptörvény II. cikkében rögzített védelme a magzatvédelmi törvény 6. § (3) bekezdésébe szerint, mely lehetővé teszi a valószínűleg fogyatékos magzat életének kioltását?³⁷ A magzat életének az Alaptörvény II. cikkében rögzített védelme nem érvényesül.³⁸ Az alábbi indokok miatt:

- A genetikai és teratológiai ártalmak 50%-os valószínűsége még nem ad választ az elváltozás súlyosságára. A prenatalis vizsgálatok nagy része csak egyes betegségek rizikójának a valószínűségét tudja megadni, de ennek megnyilvánulása az egyes személyeken nagyon eltérő lehet. Hangsúlyozni kell a vizsgálatok értékének esetlegességét, a tévedés lehetőségét.
- Kutatások azt igazolták, hogy a fogyatékos emberek is élhetnek boldog életet és gazdagítják szűkebb és tágabb környezetüket. A fogyatékossgal rendelkezők ugyanolyan értékesek, mint az egészségesek.
- Az öröklődő genetikai betegségek a ritka betegségek közé sorolhatók. Fejlődési rendellenességeket gyakrabban okoznak a környezeti és életmódbeli ártalmak, melyek megelőzhetők.
- Nincs kellően tisztázva a várandós anyák és az egészségügyi személyzet számára, hogy a teratológiai ártalom erőssége és az állapotosság alatt az ártalmas behatás időszaka meghatározza a károsodás valószínűségét.
- Az orvosi gyakorlatban néha túlzott a félelem a gyógyszerek káros hatásával kapcsolatban, amit a gyógyszergyártók is erősítenek azáltal, hogy a kellő tapasztalat hiánya miatt nem javasolják a gyógyszerek alkalmazását a várandósság időszakában. Lehet, hogy sok gyermek ezért nem születhetett meg.
- A magzatvédelmi törvény a fogyatékossgal alapján tesz különbséget az egészséges és fogyatékos személyek életben maradási esélyei között, szélesebb körben engedélyezi az abortuszt az utóbbiak esetében, ami diszkriminációt jelent és ez ellentétes a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ Egyezményben foglaltakkal. Az igazoló diagnosztika döntési kényszerbe hozta a szülőket, hogy meg akarják-e tartani gyermeküket.
- Az állam magzati életvédelmi kötelezettsége hátrányos helyzetűek esetén kisebb hangsúlyt kap, mint az anya önrendelkezési joga. Ezt az aránytalanságot a megfelelő jogszabályok változtatása korrigálhatja, ezzel elősegítheti

³⁵ VÁRALLAI 2022, 100.

³⁶ Ibid. 100–101.

³⁷ ROJKOVICH BERNADETTE: A fogyatékos magzat élethez és emberi méltósághoz való jogának biztosítása bioetikai szemszögből. *Magyar Bioetikai Szemle*, 2023 (4), 2.

³⁸ Ibid. 10.

a fogyatékkal élő személyeket érintő társadalmi értékítélet megváltozását is.³⁹

3.3. Kérelem

„A terhesség megszakítása, ha azt nem egészségi ok indokolja, az állapotos nő írásbeli kérelme alapján végezhető el.”⁴⁰ Semmifajta nehézségre nem kell hivatkozni. A törvény itt nem az élet védelmére összpontosít, ugyanis a gyakorlat nem azt mutatja, hogy ezeket a kérelmeket a családvédelmi szolgálat munkatársai, a szakorvosi igazolás kiállítás mellett nagyszámban elutasítanak.⁴¹ Az anya döntési szabadsága nagyobb teret kap.

A törvényben található okoknak (a 12. hétig) objektív alapja van.⁴² A súlyos válsághelyzet bár szubjektívizált, mégis erősebb az indokoltsága, mint a pusztán kérelmezésnek. Ugyanakkor egy emberi élet tiszteletben tartására törekvő társadalomban egyik lehetőségnek se kellene teret biztosítani. Amennyiben mindenképp az abortusz megengedhetőségéről szeretnénk diskurzust folytatni, akkor a bűncselekményi kör és a súlyos egészségügyi kockázatok indokolhatóságáról kellene beszélni.

Vannak a törvénynek azonban pozitív hozadékai is. Szabályozza a terhességmegszakítást, magzatvédelmi szabályokat tartalmaz.⁴³ Tényleges orvosi és anyagi támogatásról rendelkezik a várandós anyáknak a terhesgondozás, a várandóssági pótlék törvényi szintre emelésével és bevezetésével, ezenfelül kötelezővé teszi a terhességmegszakítás előtti tájékoztatást az anya felé. Kimondja az orvosok és egészségügyi dolgozók lelkiismereti szabadságát. Betiltja a terhességmegszakítás és az azt elősegítő szerek reklámozását.

Nyilvánvaló a reparáció nem lehetséges a művi abortusz elvégzése után, hiszen ember ugyanolyan genetikai készlettel, ugyanolyan személyiséggel, anatómiai felépítéssel ontológiai és más egyéb szempontokat figyelembe véve sosem „jön létre”.⁴⁴ További probléma, hogy a törvény, a végrehajtási rendelet és minden jogszabály Magyarországon csakis az anyaméhben található magzati élet védelmét biztosítja, ezek hatálya nem terjed ki az azon kívüli, mesterséges

³⁹ Ibid. 10–11.

⁴⁰ Métv. 7. § (1).

⁴¹ A terhességmegszakítások száma a Központi Statisztikai Hivatal nyilvánosan elérhető elektronikus adatbázisban bizonyos tendenciák alapján, az összesített magzati vetélésekkel, <http://tinyurl.com/5dkva3ef>.

⁴² Métv. 6. § (1) bekezdés a)–c) pontig.

⁴³ VÁRALLAI 2022, 102–103.

⁴⁴ Ibid. 102–103.

megtermékenyítéssel fogantakra. Nem ad lehetőséget a „lombikbébi” program alanyainak.⁴⁵

A magzatvédelmi törvény első módosítására 2000 júniusában került sor, a változások az alábbiak szerint foglalhatók össze:

- a terhességmegszakítás válságtanácsadásának a gyermek érdekében és nem az anya érdekében kell lezajlania, a tanácsadás köre kibővült és szélesebb betekintést ad a magzat méhen belüli fejlődési stádiumaiba;
- a válsághelyzet meghatározásra került, de a törvény⁴⁶ idevonatkozó rendelkezése alapján sem állapítható meg pontosan a testi és lelki megrendülés, illetve a társadalmi ellehetetlenülés;
- az állam támogatja az életvédelmi szervezeteket, közösségeket és a magzatok védelmét szolgáló tevékenységeket;
- a terhességmegszakításért fizetendő díj mértéke megegyezik a társadalombiztosítás finanszírozás mindenkori összegével.

A törvényi változást követően jelent meg Hámori Antal „A magzat élethez való joga” című könyve. Részletesen feldolgozza az Alkotmánybíróság II. abortusz-döntését és a „dávodi abortuszpert”.⁴⁷ Véggkövetkeztetése szerint „*más személy élete felett, még ha csak születendő, a hatályos magyar jog szerint feltételes jogképességgel rendelkező személyről is van szó, se államnak, se más személynek nem szabad rendelkeznie.*”⁴⁸

SÓLYOM LÁSZLÓ nagyívű könyvében⁴⁹ részletesen szól több helyen az „élethez való jogról”. Tudósként is megállapítja azt, amit a testület is megtett, mikor kimondja: „*A törvény ezért a magzati életnek semmilyen védelmet nem ad, nem teljesíti tehát az alkotmánybírósági határozat alkotmányos követelményeit.*”⁵⁰ Valószínűleg a szerző nem titkolt életvédő szemléletét bizonyítja, hogy az elpusztítottakat „halott”-ként említi.⁵¹

Az elmúlt években két esemény ismét ráirányította az alapjogokkal foglalkozók figyelmét az abortuszkérdésre. Az egyik, globálisan is nagy horderejű fejlemény a Dobbs v. Jackson Women’s Health Organization ügyben hozott döntése,⁵² amely

⁴⁵ Ibid. 105.

⁴⁶ Métv. 5. § (2) bekezdés.

⁴⁷ JOBBÁGYI GÁBOR: Az ember, mint kár? *Jogtudományi Közlöny*, 2004 (1), 6.

⁴⁸ HÁMORI 1997, 5.

⁴⁹ SÓLYOM LÁSZLÓ: *Az alkotmánybíráskodás kezdetei Magyarországon*. Budapest, Osiris Kiadó, 2001, 447–448.

⁵⁰ Ibid.

⁵¹ Ibid. 449.

⁵² Dobbs, State Health Officer of the Mississippi Department of Health, et al. v. Jackson Women’s Health Organization et al. No. 19-1392. Argued December 1, 2021-Decided June 24, 2022, <http://tinyurl.com/yw6am2xc>.

több évtizedes precedenseket írt felül. A másik már hazai fejlemény, a 'szívhang rendelet' néven elhíresült szabályozás megalkotása,⁵³ amelynek értelmében a terhességmegszakítás kezdeményezésére csak azután kerülhet sor, hogy a várandós nő számára demonstrálták az abortálni kívánt magzat működő életfunkcióit.⁵⁴

3.4. Szívhang rendelet⁵⁵

Ez a módosítás alapvetően nem változtatta meg a törvényt. A módosított végrehajtási rendelet a szülész-nőgyógyász által kiállított „*a magzati életfunkciók működésére utaló tényező*” vizsgálatát igazoló lelet meglétéhez köti a művi abortusz elvégzését. Ilyen tényező a szívhang meghallgatása. 2023-ban került megrendezésre Agora néven a MOK elnökségével levezényelt vita a rendeletről. Az előadások és hozzászólások többször kiemelték, hogy a társadalmi változások hatására a megfogant élet abszolút védelemmel bír.

A társadalmi vita alapvető kérdése az a kezdet meghatározása, mely a különböző megközelítések szerint nem egységes. Az abortuszt egyik előadó sem tartotta a születésszabályozás eszközének, mindenki egyetértett azzal a céllal, hogy számukat csökkenteni kell.⁵⁶

Az orvosi hivatás alapvető törvénye az emberi élet védelme. Kötelessége, hogy a terhesség megtartása mellett érveljen. Lelkiismereti okból megtagadhatja az abortusz végzését. A tájékoztatásnak a jogszabályokban előírt módon kell történnie úgy, hogy ne váltson ki káros hatást az anyánál és legyen tekintettel a személyiségére.⁵⁷

Kérdés, hogy a magzati életfunkciók működésére utaló tényező, a szívhang meghallgatása csökkenteni fogja-e a művi abortuszok számát. A kérdés társadalmi súlya miatt a rendelet megalkotása előtt a szakma és a társadalom szélesebb körű bevonása indokolt lett volna. A Magyar Orvosi Kamara azt kifogásolta, hogy a rendelet módosítása nem volt megfelelően előkészítve, csak az egészségügyi

⁵³ A magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény végrehajtásáról szóló 32/1992. (XII. 23.) NM rendelet módosításáról szóló 29/2022. (IX. 12.) BM rendelet.

⁵⁴ SOMODY BERNADETT – VISSY BEATRIX: Alapjogi szempontok az abortuszszabályozás változásához. *Jogtudományi Közlöny*, 2023 (9), 377.

⁵⁵ A magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény végrehajtásáról szóló 32/1992. (XII. 23.) NM rendelet módosításáról szóló 29/2022. (IX. 12.) BM rendelet, <https://tinyurl.com/3tp8mcza>.

⁵⁶ ROJKOVICH BERNADETTE: Agora. Beszámoló a Magyar Orvosi Kamara Országos Elnöksége által a „Szívhang rendeletről” szóló társadalmi párbeszédéről. *Magyar Bioetikai Szemle*, 2023 (4), 14. (a továbbiakban: ROJKOVICH 2023b.)

⁵⁷ *Ibid.* 16.

szakmai kollégium lett bevonva. A szakmai egyeztetés nem volt alapos, az evidenciák, nemzetközi jó gyakorlatok elemzése elmaradt.⁵⁸

Az Alfa Szövetség elnöke arra az ellentmondásra hívta fel a figyelmet, hogy a művi abortuszt végző orvos nem vesz részt a kérelmezésében, a vizsgálatok elvégzésében, csak a beavatkozást végzi el. ROJKOVICH BERNADETTE egyetért ezzel az állásponttal. Úgy véli, hogy az állapotos anya első nőgyógyászati vizsgálatának keretében történő „a magzati életfunkciók működésére utaló tényező” vizsgálata során az orvosnak kell az első tájékoztatást megadnia az anyának.⁵⁹

Összeségében tehát elmondható, hogy a rendelet céljával, miszerint csökkenti kell az abortuszok számát, a felszólalók többsége egyetértett. Ugyanakkor magáról a rendeletről megoszlanak a vélemények. Az emberi létet a maga csupasz valóságában csak az élet kezdetén és némiképp a halál előtt lehet megtapasztalni. A magzat megkezdte előbbi, de nincsenek olyan tulajdonságai, amit az emberek különösen értékelnének, nem utolsósorban azért, mert nem látják.⁶⁰ Miért fájdalmas meghallgatni az anyának a gyermeke szívhangját? Mert szembesül azzal, hogy a gyermeke szíve dobog, hogy ő anya?⁶¹ Ha egy baktérium élet a Marson, a magzat nem emberi élet a Földön? A rendelet módosítása nem szigorításról, hanem tájékoztatásról szól. Az utolsó szó jogán a magzat kommunikálni tud az édesanyjával.⁶²

4. BÜNTETŐJOG

A magzati élet védelméről szóló törvény szabályainak meg nem feleltethető cselekmény esetén magzatelhajtásról beszélünk. Innentől a Btk. alkalmazandó. Álláspontom szerint érdemes összevetni az 1978-as és 2012-es Btk.-t. Érdekes eredményre vezet. A régi Btk. szerinti tényállás így szól:

„169. § (1) Aki más magzatát elhajtja, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a magzatelhajtást

a) üzletszerűen,

b) a nő beleegyezése nélkül,

c) súlyos testi sértést vagy életvesztélyt okozva követik el.

⁵⁸ Ibid. 16–17.

⁵⁹ Ibid. 18.

⁶⁰ FÖLDÉNYI JÁNOS: Törvényhozás és életvédelem. *Magyar Bioetikai Szemle*, 2000 (4), 1.

⁶¹ ROJKOVICH 2023b, 22.

⁶² Ibid. 25.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a magzatelhajtás halált okoz. (4) Az a nő, aki magzatát elhajtja vagy elhajtattja, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.⁶³

Amennyiben tudjuk, mi a hatályos, könnyen tudunk arra javaslatot tenni, hogy mi lenne a kívánatos.⁶⁴ Épp ezért nem tartom szerencsésnek, hogy bár megtörtént a rendszerváltás, ugyanakkor viszont az emberhez, mint jogalanyhoz való hozzáállásunk nem változott. A régi és a jelenleg hatályos Btk. Magzatelhajtás címszó alatt tárgyalt bűncselekmény törvényi tényállásai között, az avatatlan, laikus, a jogban járatlan személyek számára szinte semmiféle különbség nem tűnik fel.⁶⁵ A jogot hallgatók számára van különbség, de véleményem szerint a legtöbb lényegtelen. Az (1) bekezdés mindkét törvényben azonos, csupán formai különbségről beszélhetünk. A régi Btk. három, a hatályos két tagmondatból álló definíciót ad a bűncselekményre. A (2) bekezdés mindkét törvényszövegben a minősített eseteket tárgyalja. A különbség itt már valamivel feltűnőbb, a régi Btk. a nő beleegyezéséről, a hatályos pedig állapotos nőről beszél, mint passzív alany. Úgy gondolom, az utóbbi pontosabb, szebb megfogalmazás. Érdemi tartalmi változásról azonban itt sem lehet beszélni. A (3) bekezdés különbözik talán a leginkább egymástól a két szövegben. A büntetés neve és mértéke azonos, de az eredmény tekintetében mást mond a normaszöveg. A régi Btk. „csupán” halál okozásáról, a hatályos az állapotos nő haláláról ír. Stilisztikailag előbbi egy átlagember számára, nem feltétlenül lehet egyértelmű. Józan ésszel felvértezve azonban tisztában lehetünk azzal, hogy a jogalkotó itt egy vélelmet állított fel. Ennek értelmében a halálos eredmény passzív alanya az állapotos nő. A (4) bekezdés, hasonlóan az elsőhöz, szinte semmiben nem különbözik a két törvénykönyvben.

Kritikával élve a rendszerváltás óta érdemi változás nem történt a büntetőjogi védelem erősítése érdekében. A mai napig ezen bűncselekmény körében elkövetési tárgyról és nem passzív alanyról beszélünk. Nem lehet életétől senkit megfosztani, azért, mert nem érte el a fejlettség egy bizonyos fokát az anyaméhben. Teljes értékűnek tekintjük a testileg és szellemileg visszamaradottakat is helyesen. Állatok és robotok jogairól szónokolunk nap mint nap. Előbbieket én is szeretném biztonságban tudni, viszont szörnyű annak csupán a gondolata is, hogy a

⁶³ A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény.

⁶⁴ BÓDIG MÁTYÁS: A jogtudomány módszertani karaktere és a dogmatikai tudomány eszméje. In: BÓDIG MÁTYÁS – ZÓDI ZSOLT (szerk.): *A jogtudomány helye, szerepe és haszna; tudománymódszertani és tudományelméleti írások*. Budapest, MTA TK Jogtudományi Intézet – Opten Informatikai Kft., 2016, 86–109, 95., <http://tinyurl.com/nhkv9wvk>.

⁶⁵ CZINE ÁGNES – FIEDLER LAURA: *Btk. Fordítókulcs – Oda-Vissza*. Budapest, HVG-ORAC Kft., 2013, 49.

világon az emberiség saját magát tudatosan világméretű homicidium áldozatává és elkövetőjévé teszi. Erre nincs és nem is lehet elfogadható magyarázat egy kivételtől eltekintve. Amennyiben az anya élete veszélybe kerül, másképp nem lehet megmenteni, akkor ő előre valóbb a magzaténál. Neki nagyobb esélye van egy ilyen beavatkozás túlélésére. Ez egy olyan alapjogi konfliktus, amikor a két alapjog azonos szinten van és így azonos értéket képviselnek. Az orvostudomány fejlődése remélem elhozza azt is, hogy csökkenni fog ezen szituációk száma.

5. EURÓPAI UNIÓ ÉS JOGI AKTUSAI

Az Unió hatásköreinek növelésére tett kísérleteiről a témában két állásfoglalást érdemest tárgyalni. Az első az úgynevezett Matic-jelentés, amely tartalmazza azt a jogot, hogy a transznemű férfiak a jövőben gyermekeknek adhatnak életet. Ugyanis mindenféle ész érvek ellentmondva: bizonyos körülmények között a transznemű férfiak, a nem bináris személyek is teherbe eshetnek. Az ilyen esetekben részesülniük kell, a terhességgel és szüléssel kapcsolatos gondozásra vonatkozó intézkedésekben, a nemi identitásuk alapján való hátrányos megkülönböztetéstől mentesen.⁶⁶

Másodsorban az Európai Parlament gyorsan reagált egy újabb „problémára”. Plenáris ülésén, kevesebb, mint két héttel a Dobbs döntés után állásfoglalási indítványt (a tagállamok számára nem bír kötelező erővel) tárgyalt és fogadott el, amelyben szövegszerű javaslatot tesznek a Tanácsnak az Európai Unió Alapjogi Chartájának kiegészítésére. A javasolt 7a. cikk szövege a következő lenne:⁶⁷ „*Mindekinnek joga van a biztonságos és legális abortuszhoz.*”⁶⁸ Előre bocsátom, szerintem nem létezik és nem is létezhet ilyen jog. Lehet magzati és emberélet elkülönítéséről beszélni, de mivel előbbi ember lesz, tetszik vagy sem, kell legyen joga. Ami pedig joggal bír, ez ettől meg is fosztható. Így tehát, emberölésről, gyilkosságról kell beszélünk. Másrészt, olyan tagállami hatáskörrel beszélünk, amibe jelenleg az Uniónak nincs felhatalmazása beleszólni. Álláspont szerint, ezen állásfoglalásban benne van a potenciál, hogy később kötelező jellegű élet ellenes

⁶⁶ Az Európai Parlament 2021. június 24-i állásfoglalása a szexuális és reprodukciós egészség és jogok helyzetéről az EU-ban a nők egészségével összefüggésben, 2020/2215(INI), <http://tinyurl.com/mskbsue3>.

⁶⁷ ÚRVÁRY SÁNDOR: Hübrisz helyett hatalommegosztás. *Jogtudományi Közlöny*, 2022 (7–8), 284.

⁶⁸ Európai Parlament: Állásfoglalási indítvány az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának azon döntéséről, amely megsemmisíti az abortuszhoz való jogot az Egyesült Államokban, valamint az abortuszhoz való jog és a nők egészsége védelmének szükségességéről az EU-ban. 2022. július 5. B9-0365/2022, <http://tinyurl.com/nbsaztsr>.

Uniós normát fogalmazzanak meg. Könnyen lehet, hogy az egyes tagállamok az Európai Emberi Jogi Bíróság vagy az Európai Unió Bírósága előtt észérvekkel fogják védeni alkotmányos identitásukat. Ennek módszertanában a Dobbs-ügy is segítségükre lehet.⁶⁹

Mindkét kérdéskörben helyesnek tartok egy olyan fajta fellépést, ami Solange I. ügyben történt a német alkotmánybírósággal. Addig a pontig nem lehet elfogadni semmiféle uniós szabálytervezetet, amíg a jogi garanciák nem érik el a tagállami (hazai) szabályozás szintjét. A tagállami nyomásgyakorlás hatására ez meg is történt. Így a német alkotmánybíróság a Solange II. ügyben elismerte az Uniós jog elsőbbségét. Álláspontja szerint ugyanis elérte azt a szintet, ami a Német Alkotmány alapjogi katalógusába benne foglaltatott. Egy olyan keresztény értékekre épült szervezetnél, mint az Európai Unió (ahol a zászlón lévő csillagok Szűz Máriára, más értelmezés szerint a Tizenkét Apostolra utalnak) nem elfogadható a természeti törvényeknek ellentmondó viselkedési formák támogatása. Idesorolható a Matić-jelentés. Továbbá nem elfogadható az sem, hogy egy alapvetően tagállami hatáskörben (abortuszszabályozás) az Unió oktrojált jogalkotást támogasson. Teszi mindezt azzal, hogy szembe megy alapítói rendelkezésével, amikor alapvető jogként kívánja elismertetni az abortuszt, akárcsak ahogy a Francia Kormány tette azt saját alkotmányában.

6. EPILÓGUS

A jogi szabályozást, az abortusz kérdésében változtatni kell. Ugyanakkor pusztán jogi eszközökkel nem tudunk eredményt elérni. Fel kell nyitni az emberek szemét az élet fontosságáról és a belőle eredő jogok tiszteletéről. Ez pedig a fogantatástól kell megillessen mindenkit. Vannak nehéz etikai szituációk, amikben felmerülhet a kérdés mint opció. Viszont, ha a fókusz továbbiakban is a súlyos válsághelyzet, kérelem hivatkozásában áll mint indikáció, akkor a diskurzus megkezdése nehézségekbe ütközhet. Az abortusz nem lehet egy mindenre felhívható univerzális megoldás, néha azonban alkalmazásán el kell sajnos gondolkodni, mint kisebbik rossz. Ezt viszont az emberekkel is meg kell értetni. Gondolni kell itt az esetleges alternatívák népszerűsítésére (mesterséges méh, örökbeadás), valamint a megelőzési módszerek népszerűsítésére. A sikeres jogalkotás kulcsa az, ha az emberekkel megértetjük, hogy nem jogaikat akarjuk korlátozni, hanem lehetőség szerint felelősségteljes gondolkodásra igyekszünk rábírni őket. Természetesen, azokat, akik nem tehetnek helyzetükről, minden eszközzel támogatnunk kell.

⁶⁹ UDVARY 2022, Ibid.

IRODALOMJEGYZÉK

- ABLONCZY BÁLINT: *Az alkotmány nyomában. Beszélgetések Szájer Józseffel és Gulyás Gergellyel.* Kerepes, Elektromédia Kft., 2011.
- BALOGH ZSOLT – HAJAS BARNABÁS – SCHANDA BALÁZS: *Alapjogok és alapvető kötelezettségek fogalma, értelmezése.* Budapest, Nemzeti Közszerzői Egyetem Vezető- és Továbbképzési Intézet, 2014.
- BÓDIG MÁTYÁS: A jogtudomány módszertani karaktere és a dogmatikai tudomány eszméje. In: BÓDIG MÁTYÁS – ZŐDI ZSOLT (szerk.): *A jogtudomány helye, szerepe és haszna; tudománymódszertani és tudományelméleti írások.* Budapest, MTA TK Jogtudományi Intézet – Opten Informatikai Kft., 2016, 86–109, <http://tinyurl.com/nhkv9wvk>.
- CZINE ÁGNES – FIEDLER LAURA: *Btk. Fordítókulcs – Oda-Vissza.* Budapest, HVG-ORAC Kft., 2013.
- DOBAI SÁNDOR: Jog és erkölcs viszonya az abortusz tükrében. *JURA*, 2007 (1).
- ROJKOVICH BERNADETTE: A fogyatékos magzat élethez és emberi méltósághoz való jogának biztosítása bioetikai szempontból. *Magyar Bioetikai Szemle*, 2023 (4).
- ROJKOVICH BERNADETTE: Agora. Beszámoló a Magyar Orvosi Kamara Országos Elnöksége által a „Szívhang rendeletről” szóló társadalmi párbeszédéről. *Magyar Bioetikai Szemle*, 2023 (4).
- FILÓ ERIKA: Az abortuszról ismét. In: GÖRÖG MÁRTA – HEGEDŰS ANDREA (szerk.): *Legge Duce, comite familia. Ünnepi tanulmányok Tóthné Fábrián Eszter tiszteletére, jogász pályafutásának 60. évfordulójára.* Szeged, Iuris Peritus Kiadó, 2017, 121–126.
- FÖLDÉNYI JÁNOS: Törvényhozás és életvédelem. *Magyar Bioetikai Szemle*, 2000 (4).
- HÁMORI ANTAL: *A magzat életjoga.* Budapest, Alfa Magzat-, Csecsemő-, Gyermekek- és Családvédelmi Szövetség, 1997.
- HÁMORI ANTAL: A születés előtti emberi élet alkotmányos védelme (alkotmányozás, alkotmánybíráskodás). *Magyar Jog*, 2012 (1).
- JAKAB ANDRÁS: *Az új Alaptörvény keletkezése és gyakorlati következményei.* Budapest, HVG-ORAC, 2011.
- JOBÁGYI GÁBOR: Az ember, mint kár? *Jogtudományi Közlöny*, 2004 (1).
- NÉMETH GÁBOR: *Bioetikai vázlatok. Bioetika és más életerkölcsei kérdések.* Budapest, Szent István Társulat, 2018.
- KÁLMÁN PÓCZA: Kontroverse Verfassunggebung mit Kompromisslösung? Text und Kontext des ungarischen Grundgesetzes. In: ELLEN BOS – KÁLMÁN PÓCZA (szerk.): *Verfassunggebung in konsolidierten Demokratien. Neubeginn oder Verfall eines politischen Systems?* Baden-Baden, Nomos Verlagsgesellschaft, 2014, 211–231.
- SCHANDA BALÁZS: Keresztény vagy semleges? Az Alaptörvény identitásának kérdése. *Magyar Jog*, 2015 (1).

- SÓLYOM LÁSZLÓ: *Az alkotmánybíráskodás kezdetei Magyarországon*. Budapest, Osiris Kiadó, 2001.
- SOMODY BERNADETT – VISSY BEATRIX: Alapjogi szempontok az abortuszszabályozás változásához. *Jogtudományi Közlöny*, 2023 (9).
- SZOMBATI IVETT: Bioetika az Alaptörvényben. In: KESERŰ BARNA ARNOLD (szerk.): *Doktori Műhelytanulmányok 2017*. Győr, Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, 2017, 337–348.
- UDVARY SÁNDOR: Hübrisz helyett hatalommegosztás. *Jogtudományi Közlöny*, 2022 (7–8).
- VÁRALLAI LUCA: Életvédelem, teremtésvédelem – a jog lehetőségei. Pro life – az élet mellett. In: BADACSONYI ZOLTÁN (szerk.): *Betű és Lélek II. Keresztényként és jogásként a jövőbe*. Budapest, Petrecz Sándor Alapítvány, 2022, 86–108.
- ZSOLT BALOGH – BARNABÁS HAJAS: Rights and Freedoms. In: LÓRÁNT CSINK – BALÁZS SCHANDA – ANDRÁS VARGA Zs. (szerk.): *The basic law of Hungary: A First Commentary*. Dublin, Clarus Press, 2012, <http://tinyurl.com/ddu8y355>.
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény
- A magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény végrehajtásáról szóló 32/1992. (XII. 23.) NM rendelet.
- A magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény végrehajtásáról szóló 32/1992. (XII. 23.) NM rendelet módosításáról szóló 29/2022. (IX. 12.) BM rendelet
- A magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény.
- A Magyar Püspöki Kar 1956. szeptember 12-én kelt körleveléből az abortusz ellen.
- A terhességmegszakítások száma a Központi Statisztikai Hivatal nyilvánosan elérhető elektronikus adatbázisban bizonyos tendenciák alapján, az összesített magzati vetélésekkel. <http://tinyurl.com/5dkva3ef>
- Az abortuszról szóló 48/1998. (XI. 23.) AB határozat.
- Az abortuszról szóló 64/1991. (XII. 17.) AB határozat.
- Az Európai Parlament 2021. június 24-i állásfoglalása a szexuális és reprodukciós egészség és jogok helyzetéről az EU-ban a nők egészségével összefüggésben. 2020/2215(INI) <http://tinyurl.com/mskbsue3>
- Dobbs, State Health Officer of the Mississippi Department of Health, et al. v. Jackson Women’s Health Organization et al. No. 19-1392. Argued December 1, 2021-Decided June 24, 2022 <http://tinyurl.com/yw6am2xc>
- Európai Parlament: Állásfoglalási indítvány az Egyesült Államok Legfelsőbb Bíróságának azon döntéséről, amely megsemmisíti az abortuszhoz való jogot az Egyesült Államokban, valamint az abortuszhoz való jog és a nők egészsége védelmének szükségességéről az EU-ban. 2022. július 5. B9-0365/2022, <http://tinyurl.com/nbsaztsr>